

Συνοπτική ιστορία του αναρχισμού στο Περού

Ήδη από το 1870 υπήρχαν αγωνιστές που φώναζαν ενάντια στο κράτος και το κεφάλαιο στο Περού, αλλά δεν ήταν πριν το 1904 που εμφανίστηκαν οι πρώτες οργανωμένες αναρχικές ομάδες. Το χρόνο αυτό συγκροτήθηκε η συνδικαλιστική Ένωση Panaderos (Ένωση Αρτοποιιών) με σαφή αναρχική επιρροή και κάλεσε στην πρώτη απεργία στο πάντα μαχητικό λιμάνι El Callao.

Το 1906 κυκλοφόρησε στη Λίμα η εφημερίδα «Humanidad» («Ανθρωπότητα») και το 1910 το Francisco Ferrer Racionalist Center (Ρασιοναλιστικό Κέντρο «Φραντίσκο Φερρέρ») κυκλοφόρησε το έντυπο «Paginas Libres» («Ελεύθερες Σελίδες»). Τρία χρόνια αργότερα ξέσπασε μια γενική απεργία κατά τη διάρκεια της εκστρατείας για την οκτάωρη ημέρα εργασίας που άρχισε από την Ένωση Τεχνιτών, με τη σημαντική συμμετοχή των αναρχικών μέσω των ομάδων «La Luchadores por Verdad» («Μαχητές για την Αλήθεια»), «Luz Y Amor» («Φως και Αγάπη») καθώς και των συντακτών της σημαντικότερης ελευθεριακής εφημερίδας του Περού της «La Protesta» («Η Διαμαρτυρία»).

Η εκστρατεία πέτυχε το στόχο της από επάγγελμα σε επάγγελμα έως το 1919 όταν η κυβέρνηση αναγκάστηκε να καθιερώσει το υποχρεωτικό οκτάωρο σε όλη τη χώρα, θορυβημένη από το μέγεθος και τη δυναμική του κινήματος. Το επόμενο βήμα ήταν η δημιουργία της Επιτροπής για τη Μείωση των Τιμών, επιδιώκοντας μείωση του κόστους των βασικών προϊόντων, των μεταφορών και των φόρων. Από το κίνημα αυτό γεννήθηκε η Federacion Obrera Regional Peruana (FORP - Περουβιανή Περιφερειακή Ομοσπονδία Εργαζομένων) μια σαφώς αναρχική οργάνωση, η οποία επρόκειτο να σημειώσει σημαντικές νίκες για τους εργαζομένους.

Σημαντικοί αγωνιστές της περιόδου αυτής ήταν η Delfin Levano, ο Carlos Barba και ο Nicolas Gutarra μεταξύ πολλών άλλων. Αλλά χωρίς καμία αμφιβολία, η πιο σημαντική φυσιογνωμία και ο πλέον διεισδυτικός στους κύκλους των εργαζομένων δεν ήταν άλλος από τον Manuel Gonzalez Prada, του οποίου η μνήμη διατηρείται μέχρι σήμερα από τους αναρχικούς της χώρας. Ο Gonzalez Prada έγραψε και κυκλοφόρησε, μεταξύ άλλων, τα κείμενα «Paginas Libres» («Ελεύθερες Σελίδες») το 1894, και «Horas de Lucha» («Ώρα Αγώνα») το 1908.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1920 εμφανίστηκε μια νέα οργάνωση που καθοδηγείτο από τους αναρχικούς: Η Ένωση των Οικοδόμων της Πόλης, που κυκλοφόρησε και τα έντυπα «El Nivel» («Το Επίπεδο») και «El Obrero» («Ο Εργάτης»).

Την περίοδο αυτή η ασταμάτητη εργατική δραστηριότητα αντιμετώπισε την καταστολή της κυβέρνησης. Τυπογραφεία κατασχέθηκαν, εργατικά κέντρα κλείστηκαν και ένα μεγάλο μέρος της όλης υποδομής του κινήματος, κυρίως αυτής των αναρχικών, καταστράφηκε, ενώ δολοφονήθηκαν ακόμα και αρκετοί αγωνιστές. Τότε ξέσπασε μια εξέγερση στην πόλη Trujillo, που οργανώθηκε από τους αναρχοσυνδικαλιστές, οι οποίοι αργότερα συνεργάστηκαν στην APRA (Alianza Popular Revolucionaria Americana – Λαϊκή Επαναστατική Αμερικανική Συμμαχία) που εξελίχθηκε μετέπειτα σε πολιτικό κόμμα.

Το εργατικό κίνημα που υπήρξε θύμα της καταστολής και που καταστράφηκε από τα αρχόμενα πολιτικά κόμματα, έχασε τη δύναμή του και μερικοί εναπομείναντες συγκρότησαν την Αναρχική Ομοσπονδία Περού, μέσω της οποίας – αν και μειοψηφική οργάνωση - το ελευθεριακό ιδανικό παρέμενε ζωντανό. Τα επόμενα δύο χρόνια η Ομοσπονδία εξέδωσε την εφημερίδα «La Protesta» καθώς επίσης και τα ιστορικά ντοκουμέντα του αναρχοσυνδικαλισμού στο Περού που, όμως, εξαφανίστηκαν στη δεκαετία του 1960.

Οι ελευθεριακές ιδέες και δραστηριότητες δεν επανεμφανίστηκαν μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980, όταν συγκροτήθηκαν στη Λίμα μερικά μουσικά γκρουπ με κάποιες πολιτικές τάσεις. Αυτές ήταν οι πρώτες εκφράσεις ενός μουσικού κινήματος με την επωνυμία «Υπόγειο Ροκ», ένα κίνημα με πολλές ομοιότητες με το πανκ. Αλλά με το πέρασμα του χρόνου οι ομάδες αυτές ασχολήθηκαν περισσότερο με τη μουσική και έπαψαν να αποτελούν μέσο ανάπτυξης των αναρχικών ιδεών. Την ίδια περίοδο οι ένοπλες οργανώσεις MRTA (Τουπάκ Αμάρου) και «Sendero Luminoso» («Φωτεινό Μονοπάτι») στρατολόγησαν, μέσω μιας καλής προπαγάνδας, υποδομής και προετοιμασίας, αρκετούς μαχητές ανάμεσά τους και ελευθεριακούς.

Οι αντιτρομοκρατικοί νόμοι περιόρισαν σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη και την εξέλιξη των αναρχικών ομάδων που αγωνίζονταν να μην προσδιοριστούν σε συστοιχία με τις ένοπλες ομάδες. Το 1989 δημιουργήθηκε η CAJA (Colectivo de Juventudes Autonomas - Αυτόνομη Κολλεκτίβα Νεολαίας) που συγκέντρωσε αρκετά στοιχεία από το αποκαλούμενο «υπόγειο κίνημα». Η CAJA χωρίς να είναι ανοιχτά αναρχικός (αν και είχε αρκετούς αναρχικούς στους κόλπους της) είχε εφήμερη ζωή.

Στην αρχή της δεκαετίας του 1990 εμφανίστηκαν νέοι αναρχικοί οι οποίοι δεν προέρχονταν από τη μουσική σκηνή, δημιουργώντας πιο συνεκτικές αναρχικές καθορισμένες ομάδες, συχνά υπό την επήρεια της ελευθεριακής προπαγάνδας του εξωτερικού, κυρίως της Ισπανίας. Οι ομάδες «Autonomia Proletaria» («Προλεταριακή Αυτονομία») και «Colectivizacion» («Κολλεκτιβοποίηση») εμφανίστηκαν στη Λίμα και είναι ακόμα και σήμερα, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ενεργές. Η «Autonomia Proletaria» δρα ως αναρχοσυνδικαλιστική ομάδα, αν και δεν θεωρεί πλέον τον αναρχοσυνδικαλισμό ένα τόσο αποτελεσματικό όπλο όπως πριν. Λειτουργεί για να διαδώσει τα αναρχικά ιδανικά μεταξύ των εργαζομένων

μέσω ενός εντύπου με το ίδιο όνομα, που δημοσιεύεται οτιδήποτε έχει σχέση με τους περουβιανούς και διεθνείς συνδικαλιστικούς αγώνες. Το 1996 η ομάδα αυτή άλλαξε το όνομά της.

Εκτός από την πρωτεύουσα και στο βόρειο τμήμα της χώρας, στην Piura, δρα η ομάδα «Reconstruir» («Ανοικοδόμηση») και το έντυπο «El Inconforme», καθώς επίσης και κάποια μουσικά συγκροτήματα και φανζίν. Στο Huancο δραστηριοποιούνται μερικές οικολογικές ομάδες οι οποίες διανέμουν εναλλακτικό και ελευθεριακό υλικό, ενώ στο Huancayo Proyeccion κυκλοφορεί το έντυπο «Reacciona» («Αντίδραση»). Στο νότο, στο Arequipa υπάρχει η ομάδα «La Lucha» («Ο Αγώνας») και το περιοδικό «Yaiyarguarta» (ιθαγενής λέξη που στη γλώσσα Quechua σημαίνει «το αίμα των ανθρώπων»), φέρνοντας στη μνήμη τη δουλειά που έκανε η Federacion Obrera Regional Indigena del Peru (Περιφερειακή Ομοσπονδία Γηγενών Εργαζομένων Περού) στις δεκαετίες 1920 και 1930, όταν συνδέθηκε ο περουβιανός αναρχοσυνδικαλισμός με το κίνημα των γηγενών αγροτών στο νότιο μέρος της χώρας. Επίσης, στην Arequipa υπάρχουν πολλά μουσικά συγκροτήματα και φανζίν διαμαρτυρίας. Στο Cuzco, την αρχαία πρωτεύουσα των Ίνκας, βρίσκουμε το Movimiento Anarquista del Περού (Περουβιανό Αναρχικό Κίνημα) στην πραγματικότητα μια μικρή ομάδα που εκδίδει ένα έντυπο με το ίδιο όνομα και που άλλαξε το όνομά του σε «El Obrero» όταν τα μέλη της ομάδας αισθάνθηκαν ότι θεωρούνταν «ξένα στοιχεία» από το πολιτικό φάσμα.

Υπάρχουν ακόμα διάφορες ομάδες και έντυπα, όπως το περιοδικό «Colectivization» από τον πανεπιστημιακό χώρο, η ομάδα «Avancemos» («Πρώθηση») που οργανώνει συναυλίες, συζητήσεις και άλλες δραστηριότητες, τα περιοδικά «Barricada» («Οδόφραγμα») και «Despierta» («Ξυπνήστε») και η ομάδα «Ikaría» στο Cambio στο βόρειο τομέα της Λίμα η οποία εκφράζει αναρχικές μηδενιστικές ιδέες.. Υπάρχει μεγάλος αριθμός φανζίν και μουσικών συγκροτημάτων, ομάδες για τα δικαιώματα των ζώων, ειδικά ενάντια στις ταυρομαχίες κ.λπ.

Το πραξικόπημα του Fujimori το 1992 ανάγκασε τους περουβιανούς αναρχικούς να πάρουν προφυλάξεις. Σύμφωνα με τους περουβιανούς κατασταλτικούς νόμους, οι αναρχικοί είναι ταξινομημένοι ως «ανεξάρτητοι τρομοκράτες», κάτι που ισοδυναμεί με σκληρές ποινές φυλάκισης. Έτσι, οι περισσότερες ομάδες αναγκάστηκαν να αλλάξουν τα ονόματά τους ή αυτά των εντύπων τους. Άλλα σοβαρά προβλήματα είναι η έλλειψη χώρων συνάντησης, καθώς και η προσπάθεια διαφόρων μαρξιστικών-λενινιστικών-μαοϊκών ομάδων να καρπωθούν πολιτικό πλεονέκτημα από την αναρχική και ελευθεριακή δραστηριότητα γενικά.

Τα τελευταία δύο σχεδόν χρόνια, η αναρχική εκείνη ομάδα με την πιο ξεκάθαρη θεωρητική και πρακτική εργασία είναι η ομάδα «QhispiKayllaqta» (στη γλώσσα Quechua «Ελευθερία του Λαού» ή «Λαϊκή Ελευθερία»), η οποία εμφορείται από αναρχικές κομμουνιστικές ιδέες. Στην αρχή, το όνομα της ομάδας ήταν «EstrellaNegra» («Μαύρο Αστέρι»). Η ομάδα δραστηριοποιείται κυρίως στους αγώνες των εργατών κόκας, των ανθρακωρύχων, των εργαζομένων στην υγεία και των φοιτητών καθώς και ενάντια στη Συμφωνία FTA (Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου) με τις ΗΠΑ. Η Ομάδα είναι συνδεδεμένη με την ιστοσελίδα www.anarkismo.net και η ηλεκτρονική της διεύθυνση είναι grupo_qhislla@yahoo.es

* Το κείμενο αυτό γράφτηκε με βάση διάφορα δημοσιεύματα στο διαδίκτυο στις 4 Οκτώβρη 2006, στη Μελβούρνη.